

Opleiding naast baan geen 'helse job'

'De weg naar de hel is geplaveid met goede voornemens', zegt het spreekwoord. Bijna iedereen weet wat er bedoeld wordt. Je bent van alles van plan en nu moet het toch écht gaan gebeuren ... Maar telkens is er wel iets waardoor de uitvoering mislukt of halverwege strandt. Het volgen én volbrengen van een opleiding is zo'n klassiek voorbeeld van een goed voorname dat moeilijk uitvoerbaar is. Zéker als je daarnaast een baan hebt.

BERT DE JONGE *

Een nieuwe onderwijsvorm met de goed Nederlandse naam *blended learning* maakt het eenvoudiger de eindstreep van een opleiding te halen en dat te doen met minder stress. Blended learning heeft veel voordelen, niet alleen voor de werknemer, maar ook voor de werkgever.

Behapbare opleiding

De term *blended learning* komt van het Engelse woord *blending*, ofwel mengen. Niet voor niets heet de handige keukenmachine waarmee diverse ingrediënten worden gemixt tot een (veelal smakelijk) geheel een blender. De vergelijking van een frisse fruitmix met *blended learning* gaat op vele punten mank, maar overeenkomsten zijn er zeker: door het combineren van meerdere onderwijsvormen ontstaat een 'behapbare' opleiding.

Blended learning is voor een groot deel online leren in combinatie met enkele hele of halve dagen klassikaal onderwijs. Het is echter niet te vergelijken met het zogenaamde e-learning, dat in opleidingsland soms ietwat besmuikt 'een elektronisch leerboek' wordt genoemd. Hierbij maakt het wat het leerproces en de lesstof betreft weinig uit of je van papier of van het beeldscherm leert.

Bij e-learning blijft het onvermijdelijk dat je in je eentje moet doorbijten om

de lange lappen tekst door te komen. Bij *blended learning* daarentegen geldt het *leerproces* primair als uitgangspunt en staat dit dus gescheiden van de leerstof.

Centraal staat de vraag: hoe kan de cursist de benodigde kennis het beste verwerven en hoe blijft hij of zij gemoti-

veerd? Zonder overdrijving mag worden gesteld dat ontwikkelaars en aanbieders van *blended learning* heel goed nadenken over het zogenaamde *didactisch concept* van een opleiding: welke werkvorm is het meest geschikt om de benodigde kennis te verwerven en vast te houden en hoe blijft de cursist gemotiveerd?

De helft van de cursisten studeert thuis zonder daarvoor een tegenprestatie te verlangen

veerd? Zonder overdrijving mag worden gesteld dat ontwikkelaars en aanbieders van *blended learning* heel goed nadenken over het zogenaamde *didactisch concept* van een opleiding: welke werkvorm is het meest geschikt om de benodigde kennis te verwerven en vast te houden en hoe blijft de cursist gemotiveerd?

Wat is blended learning?

De manier waarop iemand het beste kennis verwerft is heel persoonlijk: de één is bijvoorbeeld goed in rijtjes stampen, de ander leert het beste door vallen en opstaan in de praktijk of door – al dan niet op internet – zelf uit te zoeken hoe het zit. Eén ding geldt echter voor iedere cursist: hij/zij wil geen onnodige ballast leren, wil weten waarom hij iets moet leren, het geleerde onthouden,

heeft behoefte aan goede ondersteuning, wil in zo kort mogelijke tijd afstuderen en het geleerde in praktijk brengen. Blended learning gaat uit van die behoeften van de cursist en is vooral gericht op het vasthouden van de motivatie en het snel met het geleerde aan de slag gaan. Evenals bij een klassiek

e-learningtraject studeert de cursist voornamelijk online via het 'leerplein' van de opleidingsaanbieder. Het leerplein is feitelijk de website van de aanbieder waarop de cursist met een eigen code inlogt om aan de slag te gaan met het opleidingsprogramma.

Het verschil tussen e-learning en *blended learning* is echter groot: in een opleiding via *blended learning* wordt een mix van diverse, slim uitgekende werkvormen toegepast. De samenstelling van die mix is afhankelijk van de doelgroep. Primair uitgangspunt is echter de praktijk: vanuit voorbeeldsituaties wordt de theorie uitgelegd. Achterliggende gedachte is dat de cursist zich niet hoeft af te vragen waarom hij dit moet leren; uit de opdrachten blijkt direct waarom

dat zinvol is. Zo blijft de cursist gemotiveerd.

Rijtjes leren of toch anders?

De leerstof omvat een veelheid van werkvormen om de lesstof eigen te kunnen maken, maar ook om de cursist actief bij het leerproces betrokken te houden. De motivatie wordt gestimuleerd door de cursist zelf een grote keuzevrijheid te geven: begin ik met de theorie, met praktijkvoorbeelden of wil ik eerst eens kijken hoeveel ik al van het onderwerp weet door praktijkervaring in mijn baan? Welke weg ook bewandeld wordt, het uiteindelijke doel is altijd: verwerving van de benodigde kennis en overbodige ballast voorkomen.

In elk geval worden beeldschermen vol met tekst vermeden. De teksten zijn kort en bondig en worden ondersteund door beeldmateriaal. Er worden animaties getoond om onderwerpen uit te leggen, maar ze kunnen ook gebruikt worden om de praktijk alvast te oefenen. Wat bijvoorbeeld te denken van een opleiding voor verpleegkundigen, waarbij de cursist de praktijk online oefent: hij plaatst met de muis de elektroden op het 'online lichaam' van de

patiënt en kan net zolang oefenen tot het goed gaat. Op die manier heeft de cursist al aardig wat ervaring opgedaan voordat hij zich aan echte patiënten waagt via de praktijkopdrachten, die eveneens onderdeel uitmaken van het lesprogramma.

Ook foto's, tekeningen en filmpjes kunnen bepaalde onderwerpen verduidelijken. In de lesstof wordt veel doorverwezen naar bestaande websites. Wie meer wil weten, kan doorklikken naar die websites; wie denkt de lesstof voldoende te beheersen, slaat ze over. Zo is het opleidingsprogramma zo veel mogelijk geïndividualiseerd: de cursist bepaalt zelf de hoeveelheid lesstof (afhankelijk van het startniveau) en kan zelf de meest geschikte werkvorm bepalen.

Weten hoe je ervoor staat

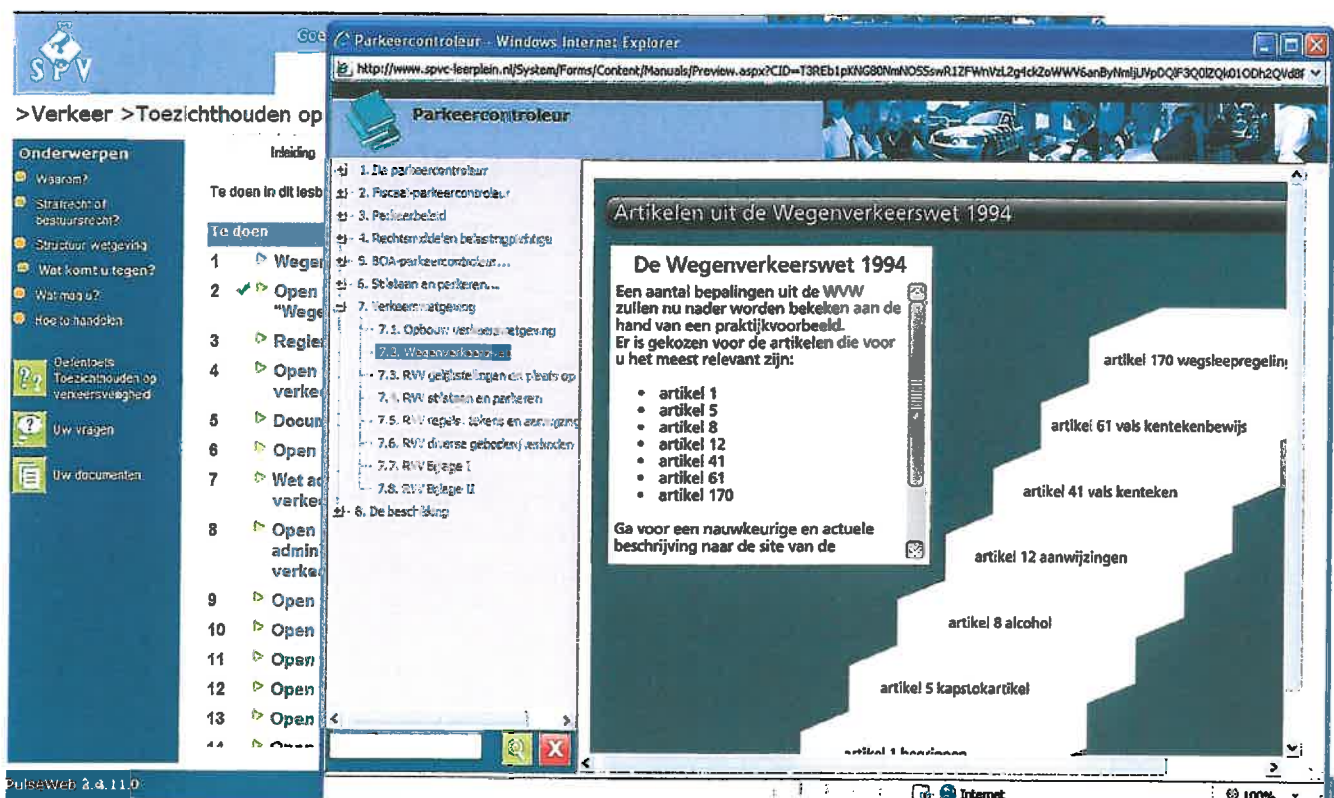
Hoewel het opleidingsprogramma dus zo aantrekkelijk mogelijk wordt gemaakt, moet er door de cursist wel degelijk worden gewerkt. Zo zijn er veel zelftests ingebouwd: open en gesloten vragen (soms duizenden) waardoor de cursist enerzijds weer kennis verwerft door de gegeven feedback op antwoorden en anderzijds een idee krijgt in

hoeverre hij de lesstof beheerst. Uiteindelijk kan de cursist elk onderdeel afsluiten met een eindtoets. Wordt die met een onvoldoende afgesloten, dan bepaalt het didactisch concept of de cursist al dan niet alvast aan een ander onderdeel kan beginnen. Hoe dan ook, het geeft de cursist in elk geval opnieuw duidelijkheid wat het resultaat moet zijn en waar hij naartoe moet werken.

Onderling contact

Vanzelfsprekend wordt de cursist tijdens de opleiding begeleid door de docent. Via een zogenaamde contactbox kunnen studenten van dezelfde opleiding ook elkaar online steunen. Belangrijk onderdeel van het didactisch concept is echter ook het 'live' contact met docent en medecursisten tijdens een bijeenkomst. In de filosofie van blended learning is het belangrijk dat alle mogelijkheden worden benut, dus ook deze.

Doordat de docent via het leerplein weet welke vragen er leven, kan hij inschatten waar de grootste knelpunten liggen en daarop inspelen. Natuurlijk is er tijdens de bijeenkomst ook tijd voor individuele begeleiding van de docent en – wat min-

Het leerproces staat centraal ...

Onderwerpen

- Waarom?
- Strafrecht of bestuursrecht?
- Structuur wetgeving
- Wat komt u tegen?
- Wat mag u?
- Hoe te handelen

?? Oefentoets
Toezichhouden op
verkeersveiligheid

? Uw vragen

Uw documenten

Inleiding

Doel

Te doen

Case

Oefenvragen

Te doen in dit lesblok:

Te doen

- 1 ► Wegenverkeerswet
- 2 ► Open vragen na afloop van "Wegenverkeerswet"
- 3 ► Reglement verkeersregels en -tekens
- 4 ► Open vragen na afloop van "Reglement verkeersregels en -tekens"
- 5 ► Documenten
- 6 ► Open vragen na afloop van "Documenten"
- 7 ► Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften
- 8 ► Open vragen na afloop van "Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften"
- 9 ► Open vragen na afloop van "Situatieschets 1"
- 10 ► Open vragen na afloop van "Situatieschets 2"
- 11 ► Open vragen na afloop van "Situatieschets 3"
- 12 ► Open vragen na afloop van "Situatieschets 4"
- 13 ► Open vragen na afloop van "Situatieschets 5"
- 14 ► Open vragen na afloop van "Situatieschets 6"

PulseWeb 2.4.11.0

... en is gescheiden van de leerstof.

stens zo belangrijk blijkt – het delen van ervaringen met medecursisten onder het motto ‘gedeelde smart is halve smart, gedeelde vreugd is dubbele vreugd’.

De contactmomenten kunnen door de cursist worden gekozen. De opleidingsaanbieder belegt een aantal bijeenkomsten waarop de cursist zichzelf kan inplannen. Wie de vaart er goed in heeft, komt met kortere tussenpozen dan degene die wat meer tijd nodig heeft. Ook in dit opzicht is er maximale flexibiliteit ingebouwd.

Geen vrijblijvendheid

Door de flexibiliteit wordt misschien de indruk gewekt dat studeren via blended learning geen al te serieuze zaak is. Enige nuance is op z'n plaats. De cursist zal zich ook via blended learning moeten inzetten om de opleiding binnen een redelijke termijn te voltooien. Zeker wanneer de werkgever zowel in tijd als in geld investeert in de opleiding, mogen van de cursist de nodige inspanningen worden verwacht.

Het is echter niet de bedoeling dat de werkgever maar moet afwachten of dat ook het geval is. Voor bepaalde opleidingen gaat het didactisch concept uit van de inschakeling van een praktijkbegeleider of coach op het werk. Niet

alleen moet de coach de cursist ondersteunen bij de uitvoering van de praktijkopdrachten, maar hij weet ook hoe de opleiding verloopt. Bij blended learning kan de coach bovendien de prestaties van de cursist in de gaten houden door met een eigen code in te loggen op het leerplein en – zij het in grote lijn – informatie op te vragen over de voortgang en de resultaten. Op die manier kunnen treuzelaars worden bijgestuurd en aangemoedigd en door-douwers gecompimenteerd.

Beperkte verletkosten

Uit bestaande rekenvoorbeelden blijkt dat bij traditionele klassikale opleidingen de grootste kostenpost niet de cursusprijs is, maar de arbeidsverletkosten. De praktijk met blended learning heeft uitgewezen dat ongeveer de helft van de cursisten uit zichzelf thuis studeert zonder daarvoor een tegenprestatie in de vorm van bijvoorbeeld studieverlof of overuren te ver-

langen. Bovendien is de leertijd zelf aanzienlijk korter: ongeveer een derde van de klassikale leertijd.

Het mes snijdt dus aan twee kanten: een kortere opleiding die de cursist uit eigen beweging voor een groot deel in eigen tijd doet.

De toekomst

Aan blended learning zitten een groot aantal voordelen, zowel voor de cursist als voor de werkgever. Mogelijk dat deze onderwijsvorm in de toekomst wel dé manier van opleiden wordt. Eigenlijk jammer dat het nu pas is uitgevonden. Dat had ons allen in het verleden misschien veel frustratie van niet-volbrachte opleidingsvoornemens bespaard. «

* Bert de Jonge is adviseur opleidingen bij het Politie Vormingscentrum (SPV) in Vaassen

Samenvatting

- » De nieuwe onderwijsvorm **blended learning** maakt het eenvoudiger de eindstreep van een opleiding te halen en met minder stress.
- » Blended learning is voor een groot deel **online** leren in **combinatie** met enkele dagen **klassikaal onderwijs**.
- » Het is echter niet te vergelijken met e-learning, want bij blended learning geldt het **leerproces** primair als **uitgangspunt** en staat dit gescheiden van de leerstof.